

Ahillik

Administrator tarafından yazıldı.

Cumartesi, 07 Temmuz 2007 11:54 - Son Güncelleme Salı, 21 Eylül 2010 14:21

AHİLİKTE EĞİTİM

Yamaklar, iş yerlerinde kalfalar ve ustası tarafından mesleki eğitim alırken, zaviyelerde de dini ve sosyal bilgiler öğrenirdi. Birliğe yeni katılanlara öncelikle teşkilatın adap ve erkanı, kuralları öğretilirdi. Genellikle Cumartesi günleri akşamı bu kurallar öğretilirdi. Yiğidi yiğitlikten, ahiyi ahilikten çıkartan davranışlar şunlardı;

* Zina yapmak, dedikodu yapmak, iftira etmek, kibirlenmek, içki içmek, set ve merhametsiz olmak, kin tutmak, sözünde durmamak, hırsızlık etmek.

Ahi olan kişinin üç şeyi hep açık, başka üç şeyi hep kapalı olmalıdır;

Açık olanlar;

* Eli açık olacak (Yoksullara, düşkünlere yardım edecek)

* Kapısı açık olacak (Konuklara, yardım istemeye gelenlere)

* Sofrası açık olacak (yoksulları doyuracak)

Kapalı olanlar ;

* Gözü bağlı olacak (Kimsenin kusurunu ayıbını görmeyecek)

Ahilik

Administrator tarafından yazıldı.

Cumartesi, 07 Temmuz 2007 11:54 - Son Güncelleme Salı, 21 Eylül 2010 14:21

* Beli bağılı olacak (Kimsenin namusuna göz dikmeyecek)

* Dili bağılı olacak (Kimseye kötü söz söylemeyecek)

AHİLİĞE KATILMA TÖRENİ

Ahi olacak kişi çok küçük yaşta esnafın yanına "yamak" olarak alınır. Yamaklar işyerinde mesleki eğitim alırken, zaviyelerde de dini ve sosyal bilgiler alınır. Ahi birliklerine yeni katılanlara öncelikle teşkilatın edep ve erkanı öğretilir. Ahilik Teşkilatında dört basamaktan geçtikten sonra ahi olunur.

1- Yamaklık; a- Bir esnafa yamak olabilmek için 10 yaşından küçük olmak gerekir. b- Yamağın işe devamı velisi tarafından sağlanır.

c- İki yıl parasız ve sürekli yamaklık edenler çıraklığa yükselirdi.

2- Çıraklık;

Çırak, meslekte ilerlemiş bir ustayı "Ata Ahi", kalfalardan ikisini de "Yol Kardeşi" seçer. İşyerinde en az üç kişinin denetiminde mesleği öğrenirdi. Çırağın görevleri; temizlik yapmak, öte-beri işlerini yapmak, haber götürmek, dükkana ve zaviyeye düzenli devam etmek, eğitimini düzenli bir şekilde almaktı. Çıraklıktan kalfalığa 1001 günden sonra geçilirdi. Kimi mesleklere göre (kuyumculuk 20 yıl) bu süre değişirdi.

3- Kalfalık; Usta olmaya hazır kişilerdi. İşlerini yapabilen ama henüz dükkan açmaya sermayesi olmayan ücretli kişilerdi. Kalfanın usta olabilmesi için kalfalık döneminde en az üç çırak yetiştirmesi şarttı. Kalfalık bütün mesleklerde 1001 gündü. (3 yıl)

4- Ustalık; Peştamal kuşanarak usta olmuş kişidir. Usta ahiliğe girebilmesi için en az üç tane kalfa yetiştirmelidir. Usta olmayan kişiler Ahilik teşkilatına giremez, işyeri açamazlardı.

AHİLİKTE İŞLEYİŞ

* Esnaf temelli ve kentsel bir kurum olan " Ahilik Teşkilatı" ında "Ahi" diye anılan kişi, mutlaka bir sanat, ticaret veya meslek sahibi olmalıdır. bunun yanında "Ahi" merhametli, iyi ahlaklı, olgun, iyiliksever ve dürüst olmalıdır.

* Köylere kadar yayılmış olan (köylerde köy odaları, yaren odaları) Ahilik teşkilatının temelinde yardımlaşma, dayanışma ve topluluk düzenini koruma ilkeleri vardır.

* Herhangi bir meslekte çalışabilmek için, o mesleğin ahilik zaviyesine veya tekkesine bağlanması gerekirdi. Ahi teşkilatı dışında kalan kimse, herhangi bir etkinlikte bulunamazdı.

* Bütün merkezlerdeki ahibabalarının atanma ve azil işleri, Kırşehir'deki "şeyhhü'l meşayih" yani ahi teşkilatı başkanı tarafından onaylanır. Her yıl Anadolu ve Rumelindeki esnafları denetlemeye giden nakipler, halifeler yerel ahi örgütlerinin durumunu inceler, esnafı toplar, yeni taliplere, kalfalara ve ustalara peştamal kuşatır, yeni dükkan ve tezgah açacaklara izin ruhsatı verirdi. (Ana Britanica)

* Ahilik teşkilatında Esnaf ve Sanatkarlar arasındaki, üretici-tüketici arasındaki anlaşmazlıkları, alım satımdaki sürtüşmeyi çözümlemek için, büyük meclis ve yöntem kurulu olmak üzere iki kurul oluşturulmuştur.

Ahilik Teşkilatında kimi kaynaklara göre 7. kimi kaynaklara göre 9 sınıf vardı.

1- Yiğitler : (En alt sınıf)

2- Ahiler

a-

Ahilik

Administrator tarafından yazıldı.

Cumartesi, 07 Temmuz 2007 11:54 - Son Güncelleme Salı, 21 Eylül 2010 14:21

b- c- Ashab-ı Tariyk d- e- Nakipler f- 7- Halifeler: (Seccade sahibi değildirler, bağımsız olarak bir işe giremezler)
sınıfların başkanlarıdır)
8- Şeyhler : (Önceki
9- Şeyh-ül Meşayih (Ahi Teşkilatı başkanıdır. Ahi babasıdır)

AHİLERİN GİYSİLERİ

Meslek yada sanat sahipleri "ŞED" (kuşak, peştamal) kuşanırlardı. Gençler üzerine şalvardan başka, abadan bir giysi, ayaklarına da mest giyerlerdi. Bellerine kemer bağlarlar, 1 m uzunluğunda "saldırma" (kılıç) asarlardı. Başlarına beyaz yünden "toslayan" adı verilen bir külhan takarlardı. İpek giysi giymeleri , altın yüzük takmaları yasaklanmıştı.

Ahilikte ;

Yeşil Renk: Müderrislere, kadınlara ve hükümdarlara

Beyaz Renk; Hafızlara, kalem erbabına, edebiyatçılara

Siyah Renk; Yiğitlere, ahilik basamağına gelmemiş kişilere özgü idi.

Ahilerde her esnaf grubunun, her mesleğin bir davulu, sancağı ve bir borusu vardı. Evliya çelebi Seyahat-namesinde 4. Murat döneminde tanık olduğu bir törende, üç gün boyunca padişahın önünden geçen İstanbul esnafının 57 bölüm ve 1100 sınıftan oluştuğunu, bu sınıfların adlarını, bağlı bulunduğu meslek gruplarını, biçim ve kılık kıyafetlerini ayrı ayrı belirtmiştir.

AHİLİKTE CEZA SİSTEMİ

Ürün verilen standartlara uymuyorsa, kalitesiz veya bozursa, üstelikde yüksek fiyatla satıldığı edilmişse, bu durum hemen yiğit başına haber verilirdi. (Her türlü ürünün fiyatı, mesleğin bağlı olduğu ahi birliğince düzenlenirdi. Her ürünün maliyeti, işlenişi, satışı inceden inceye kurallara bağlanmıştı. Bu kurallar; hem meslek sahipleri arasındaki sürtüşmeleri önüyor, hem de tüketici

arasında sorun çıkmasını önlüyordu.) Örneğin bir nalbant at giyimini 6 akçeye vermek zorundadır. Katır nalı 5, merkep nalı 4 akçeye olurmuş. Nalbant hayvanın ayağına çivi değdirirse, iyi oluncaya kadar hayvanı tımar etmek, yemini vermek zorundadır. Yiğit başı ceza verilecek esnafın dükkanına gider, diğer esnaf ve halkın önünde dükkanı kilitler, dükkan sahibinin sağ ayağından pabucunu alır, dama atarmış. (pabucunu dama atmak değimi buradan gelmiştir.) Pabucu dama atılan esnaf birlikten çıkarılır, bu ceza diğer esnaflara da duyurulmuş.Birlik tarafından affedilinceye kadar hiç bir yerde çalışamazmış.

AHİLİĞİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1200'lü yıllarda o çağın veya o dönemin en uygar şehirleri olan Buhara, Taşkent, Semerkent, Belh, Gazne gibi şehirlerde yaşayan esnaf ve sanatkarlar ki bunların arasında Türklerde vardı. Moğol istilasından kaçıp, İran'a Çin'e ve Anadolu'ya sığındılar. Marko Polo (1254 -1323) eserinde Merv ve çevresinden bir göçle Anadolu'ya çoğunluğu esnaf ve Türk 70 bin kişinin göçtüğü söylenmektedir.

Bu esnaf ve sanatkarlar Anadolu'da sosyal kültürel ve ekonomik alanda değişikliklere sebep olmuştur. Asya'dan gelen bu insanlar, kendilerini ayakta tutabilmek için diğer esnaf ve sanatkarlarla rekabet edebilmek için Ahi Evran önderliğinde böyle bir yapılanmaya gitmişlerdir. Ayrıca sürekli Moğol tehdidi altında bulunan halk, kendi kendi güvenlerini sağlayabilmek için, Ahi teşkilatlarında askerlik (ok atma, ata binme, kılıç kullanma) eğitimini de almak zorunda kalmıştır.

Bu oluşan yapılanma (Ahi Teşkilatı) Anadolu'da Türklerin şehir kurma işlerine de yardımcı olmuştur. 15. y.y. fetret devrinde Anadoluda kargaşalığa izin vermemişler 10 yıl gibi bir süre Anadoluda yönetimi ellerinde tutmuşlardır. Zaman içerisinde sosyal içeriği değişen Ahi teşkilatı 15. y.y. a kadar etkinliğini sürdürmüş, 16 ve 17. y.y.larda bir okul özelliği gösteren Ahi teşkilatı, " loncalara" dönüşmeye başlamış, bu özelliğini yitirerek daha çok ekonomik bir teşkilata dönüşmüştür.

Ahilik

Administrator tarafından yazıldı.

Cumartesi, 07 Temmuz 2007 11:54 - Son Güncelleme Salı, 21 Eylül 2010 14:21

Ahi teşkilatında ki iç denetim, loncalara dönüştükten sonra yerini siyasi ve askeri otoriteye bırakmıştır. Fiyatların belirlenmesine, iç denetime siyasi ve askeri çıkarı olanlar müdahale etmişlerdir. Ahilikteki esnaf ve sanatkarlar arasındaki dayanışma yardımlaşma yerini karşılıklı menfaate bırakmıştır. 1727'de "gedikler" ortaya çıkmıştır. Gedik, tekel ve imtiyaz sahibi anlamına gelir. Devlet tarafından iş yeri sahiplerine verilen belgedir.

Osmanlı gerileme döneminde Ahi teşkilatı büyük ölçüde çözülmüş, loncalara ve gediklere dönüşmeye başlamıştır. bu teşkilatlarda Tanzimatla başlayan batılılaşma politikaları sonucu Batının sanayileşme sonucu ortaya koyduğu ucuz maliyetli ve kaliteli mallarla rekabet edememiş, Meşrutiyet yenilikleri ile teşkilat iyice işlevini yitirmiştir. Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra lonca ve gedikler 1925 de resmen kapatılmıştır.

Ahilik teşkilatı kişiyi hem meslek hayatında, hem de günlük hayatta, geliştirdiğinden 500 yıl gibi (1230-1727) bir süre, Anadolu insanının sanat, ticaret, ve meslek hayatını ayakta tutabilmişlerdir. Ahilik günümüzde, koperatif, sendika, sigorta kurumları ve bankaların oynadığı rolü oynamıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren esnaf ve sanatkarların teşkilatlanmaları ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. 2 MART 1924 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Ticaret ve Sanayi Odaları" kanununa göre bilumum esnaf ve dükkanı bulunanlar, ticaret siciline kayıt yaptırmaya mecbur edilmiştir.

Bugün yürürlükte olan 3308-4702 Sayılı Mesleki Teknik Eğitim Kanununa 1986 yılında uygulama başlamış olup Almanya Mesleki Teknik eğitim örnek alınmıştır. Alman meslektaşlarımızla görüşüğümüzde "Çırak- kalfa ve usta eğitim sisteminin temelini size ait olan Ahilik teşkilatının Eğitim sisteminden yararlandıklarını " söylemişlerdir. Ahiler şehirlerde, kasabalarda, o bölgenin etkili ve zengin kişilerince yaptırılmış zaviyelerde ahlaki ve sosyal yönden eğitirdi. Zaviyelerle çıraklar ve kalfalar, müderris ve kadılar tarafından eğitime tabi tutulurlardı.

Ahilik

Administrator tarafından yazıldı.

Cumartesi, 07 Temmuz 2007 11:54 - Son Güncelleme Salı, 21 Eylül 2010 14:21

Okuma- yazma bilmeyenlere okuma-yazma öğretilir, herkese yeteneğine göre hat, tezkip, müzik, edebiyat gibi derslerde öğretilirdi. 16. y.y.ının şairi Baki'de bu zaviyelerde saraç çırağı olarak dönemin müderrislerinden edebiyat dersi almıştır. Kalfalara (özellikle ilk dönemlerde) kılıç kullanma, ata binme, ok atma gibi askerlikle ilgili becerilerde öğretildi.

Esnaf ve Sanatkarların Kuruluşu olarak Ahilik ve Fütüvvetçilik

Osmanlı toplumunda esnaf ve sanatkar deyince, öncelikle ahilik ile fütüvvetçilik üzerinde durulması gerekmektedir. Çünkü bu iki kuruluş ve düzen çok uzun yıllar Osmanlı toplumunun belirleyici öğeleri olmuşlardır. Bu yüzden konuya bu noktadan yaklaşmayı yararlı görmekteyiz.

Ahilik 13. yy dan 20. yy'la kadar Anadolu'daki Esnaf ve Sanatkar Birliklerine verilen addır. Konu üzerinde en ciddi incelemeleri yapan batılı oryantalistler Ahiliğin köklerini Doğuda özellikle Araplar arasında gelişmiş olan fütüvvet teşkilatına dayarlar. Ama yinede onun fütüvvetten bir hayli değişik, Anadolu Türklerine özgü bir kuruluş olduğunda birleşirler.

Gerçekten Ahi töre ve törenlerini teşkilata giriş kurallarını kapsayan ahi, yönetmeliği niteliğindeki eserlere son zamanlara kadar fütüvvetname adı verilmiştir. Ahiliğin temeli olan fütüvvetçiler onuncu yy. itibaren teşkilatlanmaya başlamıştır.

Ahi kelimesinin tanımlanması; Bu kuruluş 13. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar "Ahilik" o zamandan 20. yüzyılın başlarına kadar da "Gedik" yani lonca teşkilatı olarak toplumun ekonomik ve ticari kesiminde ki oluşumları düzenlemiştir. Sözlük olarak Ahi kelimesi Arapçadır ve kardeşim demektir.

Terim olarak ahilik; Anadoluda 13. yüzyılda kurulup belli bir süre içinde belli kurullarla işlemiş ve sanatkarlar birliğini ifade eder. Kuruluş olarak ahilik; mesleki ahlakı bir kuruluş olan ahilik Anadoluya özgü bir kuruluştur. Anadolu'da, Ahiliğin şekillenmesi ve köylere kadar teşkilatlanması politik ve sosyo-ekonomik bir zorunluluğun ürünüdür.

Ahillik

Administrator tarafından yazıldı.

Cumartesi, 07 Temmuz 2007 11:54 - Son Güncelleme Salı, 21 Eylül 2010 14:21

Ahi Evran'ın Anadolu ya gelişi de bu sıralardadır. Ahi evran deri işçiliğinde ve teşkilatçılıkta üstün başarılı bir kişi idi. Bu alandaki bilgileri kapsayan bütün literatür, Anadolu da Ahiliğin kuruluşunda onun başlıca rolü oynadığını yazmaktadır. Zaten batıya göç eden bu Türkler arasında Mevlana Celalettin Rumi, Hacı Bektaşî Veli ve Ahi Evran gibi bilge kişiler vardı. Bunlar Anadolu da Türk dilinin, şiirinin, müziğinin, gelenek ve kültürünün korunmasında ve geliştirilmesinde büyük rol oynamışlardır.